

Dagens sikkerhetspolitiske situasjon er mer alvorlig enn på lenge. En rekke land bruker store ressurser på å skaffe seg tilgang til varer og teknologi til støtte for egen militær kapasitetsbygging og utvikling av kjemiske, biologiske, radiologiske/kjernefysiske våpen.

Norske teknologimiljøer er ofte verdensledende og leverer varer og teknologi som er svært ettertraktede. Teknologi utviklet for sivile formål blir i økende grad benyttet til militære formål. Hvilke miljøer som til enhver tid er utsatt, varierer. I de siste årene har vi sett en særlig interesse for virksomheter innenfor sensor- og deteksjonsteknologi, maritim teknologi, halvlederteknologi, rom- og satellitt-teknologi, samt drone- og kommunikasjonsteknologi.

Eksportkontroll er et virkemiddel etablert for å redusere faren for at varer, teknologi og kunnskap brukes på måter som kan true internasjonal sikkerhet. Norsk eksportkontroll, som er nedfelt i norsk lov, er derfor basert på internasjonale avtaler og sanksjoner. I Norge er det UD som forvalter det norske regelverket og som er faglig myndighet. Dette innebærer blant annet at UD vurderer juridiske og tekniske sider i søknader om utførselslisenser, og beslutter om en eksport kan gjennomføres eller ikke. Det er imidlertid den enkelte virksomhet selv som må kjenne til hvorvidt deres varer, teknologi, kunnskap eller tjeneste omfattes av eksportkontrollregelverket.

PST skal forebygge og hindre spredning av varer, teknologi og kunnskap som kan brukes i produksjon av masseødeleggelsesvåpen. Videre skal PST forebygge og forhindre at norske virksomheter eksporterer sensitiv teknologi eller kunnskap til land og aktører som er underlagt internasjonale sanksjoner. PST har også ansvar for å etterforske brudd på eksportkontrollregelverket.

Det kan være vanskelig for en virksomhet å oppdage at den utsettes for et forsøk på en ulovlig anskaffelse. Stater som driver med militær kapasitetsbygging, benytter seg av flere ulike virkemidler og modus for å tilsløre hva de forsøker å oppnå. På side to lister vi opp en del av disse, som vi tenker bør utløse en særskilt vurdering hos virksomheten med tanke på om en handel bør gjennomføres.

Vær på vakt mot forespørsler som er avvikende når det gjelder form, innhold og alminnelig forretningsskikk. Eksempler kan være:

- Kunden er ukjent eller det er usikkert hvem kunden egentlig er. Indikasjoner kan være manglende kredittopplysninger, lite eller ingen informasjon på internett eller at kunden kun oppgir postboksadresse.
- Kunden er motvillig eller unnvikende til å gi opplysninger om sluttbruker, hvor utstyret skal installeres og service- eller vedlikeholdsavtaler.
- Et allerede etablert kundeforhold endrer karakter ved at kunden ønsker andre varer eller tjenester som kan være problematiske eller sensitive, såkalt eskalerende anskaffelsesvirksomhet.
- Et spedisjonsfirma, havn eller lager oppgis som endelig destinasjon.
- Det er uvanlige ønsker til emballasje, fraktruter, pakkseddel, deklarerer eller betaling.
- Produktet passer ikke inn i formidlerens/kjøperens ordinære virksomhet, eller noe bryter med mønsteret for tidligere kontakt og kundeforhold.
- Kjøperen ber om uvanlig små eller store kvanta, uvanlig høy kvalitet i forhold til oppgitt bruk, osv.
- Kunden representeres av «fiksere» eller mellommenn med dårlig kunnskap om varen eller bruken av dem. Disse kan være basert i Norge, Europa eller andre deler av verden.
- Når personell fra ambassaden til landet kunden kommer fra er uvanlig aktive eller stiller garantier for kunden.
- Kunden nøler eller trekker seg når det gjøres oppmerksom på at varene som etterspørres er underlagt eksportkontroll eller når dere ber om bedre dokumentasjon.

Vet du om dine produkter, tjenester eller kunnskap kan brukes til våpenutvikling eller våpenproduksjon?

Er du helt sikker på at din virksomhet ikke bidrar til utvikling av masseødelegelsesvåpen?

Har dere mottatt mistenkelige forespørsler?

Ta kontakt med deres lokale PST-kontor via politiets servicenummer 02800, eller PSTs hovedkontor i Oslo på tlf.: 23 30 50 00
e-post: post@pst.politiet.no